

DE ONTSNAPPING

Ook verschenen van Heleen van Royen

De gelukkige huisvrouw

Godin van de jacht

Je zal er maar mee getrouwd zijn

STOUT

De manentester

De naaimachine

Het grote Heleen van Royen zomerboek

De hartsvriendin

Selfmade

HELEEN VAN ROYEN

**DE
ONTSNAPPING**

Lebowski Publishers, Amsterdam 2015

© Heleen van Royen, 2006
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2015
© Omslagfoto: Dutch FilmWorks, 2015
Omslagontwerp: Riesenkind
Typografie: Peter de Lange
Foto auteur: © Mark Uyl

ISBN 978 90 488 2522 6
ISBN 978 90 488 5166 5 (E-BOOK)
NUR 301

www.heeleenvanroyen.nl
www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Lebowski is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Ton

De sterren lijken weer een huilerige ballade, en iedere avond
stemmen de honden hun gebarsten violen.
Ik geef het verdriet geen ruimte, laat het niet dichterbij komen.
Duizend meter sneeuw op mijn hart.

Sirkka Turkka – *De hond zingt in zijn slaap*

‘Acting is not very hard.
The most important things
are to be able to laugh and cry.
If I have to cry, I think of my sex life.
And if I have to laugh,
well, I think of my sex life.’

Glenda Jackson, actrice

Niet dat het wat uitmaakt, maar mijn broer is dood. De aarde draait nog steeds om haar as. Mijn moeder gelooft nog steeds in God. Mijn vader weet nog van niets.

Jimmy ligt in zijn bed, met een koelinstallatie eronder. Morgen komt de kist, hij zal worden begraven. Het zal precies gaan zoals hij het wilde. Ik heb alles tot in detail genoteerd en aan de begrafenisondernemer doorgegeven. Die was verbaasd dat ik hem te woord stond; ik vertelde dat mijn ouders gescheiden waren en dat mijn moeder er niet toe in staat was. Het leek me sterk dat hij dat nooit eerder had meegemaakt.

Mijn moeder heeft God bedankt, omdat Hij Jimmy tot zich heeft genomen voordat de dokter kwam. Jimmy had tegen de dokter gezegd dat hij een spuitje wilde. Hij was negentien, volgende week zou hij twintig worden, hij was volwassen. Mijn moeder vond het verschrikkelijk. Ze zei dat God zoiets moest beslissen, niet Jimmy. Mijn broer zei tegen haar dat het God heus niets zou uitmaken als hij wat eerder kwam, Hij zou het wel begrijpen.

Mijn moeder was daar niet zo zeker van. Ze veranderde van gebed, voor de zoveelste keer. Eerst had ze steeds gebeden dat Jimmy zou genezen. Toen duidelijk werd dat dat niet zou lukken – mijn broer woog nog vijfenveertig kilo, kon nauwelijks op zijn benen staan, hij was opgegeven – vroeg ze God of Hij hem na zijn twintigste verjaardag uit zijn lijden wilde verlossen. Ik denk dat mijn moeder hoopte dat het net iets minder erg zou zijn om een zoon van twintig te verliezen dan een zoon van negentien. Misschien oefende ze al voor de spiegel.

‘Hoe oud is je zoon geworden?’

‘Twintig.’

Het is een korter antwoord, dat is natuurlijk prettig en het klinkt inderdaad alsof hij ouder is geworden dan in werkelijkheid.

Toen God haar gebed weer niet verhoorde en Jimmy de dokter belde, bad ze uit alle macht dat de Lieve Here God dan in godsnaam Jimmy zou komen halen voor de dokter hem zou komen brengen, zijn twintigste verjaardag mocht erbij inschieten.

Dit gebed werd verhoord. Hij is vannacht gestorven. In zijn slaap. Tenminste, dat is de officiële lezing. Dat hij vredig is heengegaan.

Het rare was dat mijn moeder er helemaal blij van werd. 'Zien jullie wel?' zei ze tegen Kaitlin en mij. 'Zien jullie het nou? Dat is de Heer. Als de nood echt aan de man is, is Hij er voor ons. Amen.'

Ik begrijp haar niet. Ik heb niet het gevoel dat Hij er is en al helemaal niet dat Hij er voor ons is. Als ik God was en ik een van de drie geboden had kunnen verhoren, wat me op zich geen onredelijk aantal lijkt, had ik wel geweten welke ik had gekozen. Ik had het leven van Jimmy gespaard. Hij was geen kwade jongen. Hij had niets op zijn geweten waarvan je zou zeggen: die verdient de dood.

Deel een

Ik ga weg

Hoofdstuk 1

Mijn man slaapt en ik ben wakker. Klaarwakker. Mijn ogen zijn dicht, maar ik kan ze net zo goed opendoen, het maakt niet uit. Ik ga overeind zitten en kijk opzij. De mond van mijn man hangt een stukje open, op zijn voorhoofd parelen zweetdruppels. Ik bal mijn rechterhand tot een vuist, mijn nagels drukken in mijn handpalm. Hij weet van niets. Hij weet niet hoeveel nachten ik al zo naast hem lig. Hij weet niet dat ik soms rare dingen denk. Stiekem hoop ik dat hij zijn ogen opent en me teder in zijn armen neemt, dat ik hem dan alles, echt alles, durf te vertellen, dat hij me daarna sust en zegt dat hij me begrijpt. Dat het niet erg is. Dat hij zich soms ook zo voelt. Dat daarna de passie oplaait en we de liefde bedrijven alsof het de eerste keer is.

Het gebeurt niet. Paul merkt nooit wat. Paul slaapt. Paul snurkt. Hij is gelukkig, denk ik. Ik denk dat hij denkt dat ik ook gelukkig ben. Ik zou hem met één welgemikte uithaal uit zijn droom kunnen helpen. Het idee is verleidelijk.

Fluisterend zeg ik wat ik denk: 'Ik heb zin om je op je bek te slaan.'

Heel hard, knalhard. Hem uit het niets wakker schudden met een vuistslag. Hoe zou hij reageren? Zou hij overeind schieten, zou hij denken dat ik een inbreker ben? Zou hij me aanvliegen en terugslaan of zou hij me alleen verbijsterd aanstaren?

'Ja, sorry hoor. Ik had ineens zo'n zin om je een knal te verkopen. Ik vond dat ons huwelijk wel een nieuwe impuls kon gebruiken.'

Soms zeggen daden meer dan woorden.

Ik adem diep in en uit en ontspan mijn vuist. Vannacht niet. Misschien morgennacht. Ik ga weer liggen. Mijn ogen moeten dicht, ik moet slapen. Er is niets aan de hand, ik heb geen noemenswaardig probleem, ik moet me gewoon niet zo aanstellen. Morgenochtend zal alles goed zijn. Als het licht is, is alles minder erg.

Een halve minuut later zit ik alweer overeind. Ik ben toch verdomme geen mietje, ik wil een daad stellen. Altijd maar denken, altijd maar piekeren en nooit tot actie overgaan. Zo zal mijn leven verglijden, zo zal ik nooit iets bereiken, nooit iemand zijn.

Weer bal ik mijn rechtervuist. Ik knijp mijn ogen samen, trek mijn elleboog naar achteren alsof ik een pijl op een boog span, wacht twee, drie seconden en ineens, alsof iemand anders het roer overneemt, vliegt mijn vuist naar voren en wordt mijn echtgenoot op zijn slaap getroffen.

Zijn hoofd schokt, hij zuigt zijn adem naar binnen. Even denk ik dat hij overeind komt, maar het gebeurt niet, hij draait zich om, van me af, en laat zijn adem in een snurk ontsnappen. Al die tijd blijven zijn ogen gesloten, hij slaapt gewoon door. Hij wordt door zijn eigen vrouw op zijn kop getimmerd maar neemt niet eens de moeite om wakker te worden.

Wat moet ik doen? Nog een keer slaan, maar dan harder? Met een zwaar voorwerp misschien? Er staat een vaas met droogbloemen in de vensterbank.

Het kan niet. Een klap kun je per ongeluk uitdelen, er kan sprake zijn van een droom, een nachtmerrie, je kunt je tijdelijk in de schemertoestand tussen waak en slaap hebben bevonden. Maar een vaas die om kwart voor vier 's nachts aan scherven ligt in het echtelijk bed, terwijl op het voorhoofd van je man een buil opkomt: dat is minder makkelijk te verklaren. Je kunt zeggen dat de vaas je allang verveelde. De kans dat hij daarmee genoeg zal nemen is gering, al zou het geen leugen zijn. De vaas verveelt me al heel lang. De droogbloemen trouwens ook.

Mijn dochter had de complete set voor me gekocht, het was een moederdagcadeau uit de Blokker-folder. Van alle cadeaus die een vrouw in de loop van haar leven krijgt, zijn moederdagcadeaus verreweg de afzichtelijkste. Alsof de wereld je nog even wil inwrijven dat jij niets moois meer nodig hebt: je bent immers moeder. Die gepunnikte sjaal zou best nog wel eens mode kunnen worden, je weet het niet. Die ketting van ongeschilderde klei is heel geschikt voor jouw nek. Doe eens om, mam, vind je hem

mooi? Ik heb er zo mijn best op gedaan, de kralen lak ik nog wel een keer, dan gaan ze glimmen.

Wie wakker ligt en de innerlijke behoefte voelt om een moederdagcadeau van aardewerk op het hoofd van haar echtgenoot kapot te slaan, heeft iets om over na te denken.

Er moet een reden zijn.

Ik ken de reden. Diep vanbinnen en al maanden, misschien wel jaren, weet ik precies wat eraan scheelt. Ik ben ongelukkig. Misschien is dat te veel gezegd. Ongeluk duidt op een grote emotie, en die ontbreekt. Je hebt grafieken met scherpe pieken, diepe dalen en daartussenin een vlakke lijn. Ik ben de vlakke lijn. Horizontaal. *Immer gerade aus. Nicht himmelhoch jauchzend, nicht zum Tode betriibt.*

Ik heb een man, twee kinderen en een koophuis, ik ben gezond, zij ook, we hebben het goed, we hebben alles. Soms kijk ik van een afstandje toe en wacht ik vergeefs op de ontroering die met het kijken naar je gezin gepaard schijnt te gaan. Waarom werkt het niet meer bij mij? Toen mijn kinderen net geboren waren, liep ik over van liefde. Ze waren zo afhankelijk, het waren kleine diertjes, ik hield zo veel van ze, tien, twintig keer per dag sprongen de tranen me in de ogen.

Mijn tranen zijn op. Ik moet van ze houden, ik moet van ze genieten, voor je het weet zijn ze groot. Beter mijn best doen, een list verzinnen, dat moet ik. Het kan niet zo doorgaan, de dagen, de nachten, ik word langzaam gek. Straks haat ik ze, zoals ik Paul soms haat. Niet voortdurend, maar toch. Als hij het wist, zou hij ervan schrikken.

Hoofdstuk 2

Ik heb net bedacht dat ik een trein ben. Zo eentje die vroeger door de etalage van de speelgoedwinkel reed. Keer op keer hetzelfde rondje, altijd stoppen bij dezelfde stations. Dat doe ik nu ook. Ik dender van huis naar school, van school naar kantoor, van kantoor naar de supermarkt, van de supermarkt als het even kan naar ma, want die zit ook maar alleen, tussendoor moeten de kinderen van en naar paardrij- of zwemles, aftuigen, afdrogen en weer naar huis, ziehier: de volle glorie van mijn leven.

En alsof dat nog niet spannend genoeg is, is er het huishouden. Een huishouden is een moeilijk te bestieren, omvangrijke toestand die ooit is begonnen, steeds groter wordt en nooit eindigt. Op een gegeven moment, als je de pech hebt dat je heel oud wordt, wordt het huishouden kleiner, maar dat loopt rechtvaardig met het verliezen van je vermogens tot het runnen ervan.

Mijn oma kon twee weken bezig zijn met het kopen van een postzegel en zich daarna drie weken afvragen of het wel de juiste was. Vroeger vond ik dat belachelijk, tegenwoordig begrijp ik haar beter dan ooit. Sinds enige tijd jaagt het huishouden me angst aan. Dat komt door mijn man.

Paul heeft zijn werk onlangs zo georganiseerd dat hij het drie dagen per week vanuit huis kan doen. Hij vindt het heerlijk, ik ben er minder blij mee. Hij houdt me als een havik in de gaten en heeft overal commentaar op. Volgens hem pak ik het helemaal verkeerd aan. Ben ik te slordig, te nonchalant, verslonst de boel. Daarom heeft hij 'Het Complete Onderhoudsplan voor het Huishouden van de Familie De Groot' gemaakt.

Hij begon bij de apparaten: het koffiezetapparaat, de stofzuiger, de wasmachine, de droger, de vaatwasser, de koelkast, de vriezer, de grasmaaier, de computer, de frituurpan, de strijkbout. Dat ik al die apparaten bedien is volgens mijn man niet genoeg, ik moet ze ook onderhouden. Paul pakte de gebruiksaanwijzingen erbij – hij had ze allemaal bewaard – en noteerde

voor elk apparaat hoe ik het in perfecte staat kon houden.

Ik ben geneigd het te vergeten, maar onderhoudsbeurten zijn altijd nodig, soms dagelijks, soms wekelijks, soms maandelijks, soms jaarlijks. Het koffiezetapparaat en de strijkbout moeten worden ontkalkt, de droger en de wasmachine moeten van verzamelde pluizen worden ontdaan, daar zijn speciale afvoergaten voor, die moet je openschroeven, daarin zit de troep die je moet verwijderen, tegenwoordig heeft de wasmachine zelfs een digitaal besturingsprogramma dat je op een of andere manier schijnt te moeten bijstellen, de vriezer moet op gezette tijden worden ontdooid, de koelkast dien je wekelijks uit te soppen, de grasmaaier moet worden gesmeerd en het mes geslepen, het vet van de frituurpan mag je maximaal tien keer gebruiken, de stofzuiger heeft een filter dat je moet uitkloppen, de volle zak moet uiteraard worden vervangen, de computer moet je updaten, zowel de hardware als de software.

Computers vergen het meeste onderhoud van alle apparaten, gek word je van die dingen, het is een wonder als ze werken en als ze niet werken ben je dagen bezig om de fouten op te sporen en te herstellen. Netwerken scheiden er spontaan mee uit, internetverbindingen gaan down, firewalls doen het zo goed dat ze al het in- en uitgaande verkeer blokkeren.

Toen mijn man het onderhoudsgedeelte in kaart had gebracht, ging hij verder met het kopje 'Huishouden Algemeen'. Daaronder vallen de bedden die moeten worden verschoond, matrassen die moeten worden gekeerd, ramen die moeten worden gelapt, houten vloeren die in de was moeten worden gezet. Onder 'Administratie' vallen de rekeningen die moeten worden betaald, verzekeringen die moeten worden aangepast, ziektekostennota's die moeten worden ingediend, de belastingaangifte die moet worden gedaan en de voorlopige teruggave die moet worden geregeld. Onder het kopje 'Vervoer': de auto. Julia, schreef hij, vergeet het dit jaar voor de verandering eens níet, straks sta je weer met pech langs de weg. Je auto moet om de tienduizend kilometer naar de garage, hij moet APK worden gekeurd, contro-

leer de bandenspanning geregeld, dat scheelt benzine. De fietsen hebben ook beurten nodig, de voor- en achterlichten van de kinderfietsen zijn vaker stuk dan heel. Dat is *levensgevaarlijk*. Hij had het laatste woord cursief gezet en onderstreept. ‘Tuin’: het gras moet worden gemaaid en geverticuteerd, daar hebben we een speciale verticuteerhark voor, een gazon heeft ook mest nodig, het onkruid moet worden verwijderd. ps: wanneer ruimen we de rommel van de vijver op?

We hebben ooit een vijver gehad, die heb ik laten dichtstorten. We hadden achttien goudvissen die je nooit zag, het water had een melkachtig voorkomen, probeer vijverwater maar eens helder te houden, dat is een levenstaak, daar kun je tegenwoordig op afstuderen, daardoor zijn mensen in inrichtingen beland. Als er weer eens een gevaarlijke TBS-er ontsnapt, denk ik altijd: die man had vast ook ooit een vijver die hij niet helder kon houden, vijvers kunnen een mens kapotmaken, flatbewoners hebben daar geen idee van, vijvers zouden verboden moeten worden, er draait een miljoenenverslindende pomp-, filter- en poederindustrie voor vijvers, je kunt het water van je vijver laten testen bij het tuincentrum, leg dat maar eens uit aan een uitgedroogde vluchteling in een willekeurig tentenkamp waar ook ter wereld: in ons land smeren ze je poeders aan die honderden euro’s kosten, die je moet aanlengen en gelijkmatig over je vijver moet verdelen, in de zomer een ander mengsel dan in de winter, met als resultaat dat je vijver niet helder is en nooit helder wordt, ook niet als je uit pure ellende foeilelijke filters en pompen laat plaatsen. En als vervolgens je tweejarige buurjongetje in jouw troebele vijver verdrinkt en je op zijn begrafenis een lichtblauwe ballon in de vorm van een teddybeer oplaat, is de lol er helemaal vanaf, neem dat maar van mij aan.

Paul heeft alles in een schema genoteerd en ik heb overal een naam achter gezet. Het moest eerlijk worden verdeeld, de kinderen kregen ook taken. Ik legde Paul mijn verdeelsleutel voor. Hij zei dat Isabel te klein was om het frituurvet te vervangen, dat hij een fulltime baan had en echt niet meer kon doen dan de fiets-

beurten en de dingen onder het kopje ‘Tuin’.

‘Dus de rest komt op mij neer?’ vroeg ik, terwijl ik met de 44-tjes wapperde.

‘Alsof jij je nu zo uitslooft,’ zei hij. ‘We hebben een werkster.’

Toen kregen we ruzie. We maken de laatste tijd vaak ruzie. Zelfs over geld, dat deden we vroeger nooit. Het komt door de euro. Paul was fel tegen de invoering van de euro en kan het nog steeds niet verkroppen dat hij er toch is gekomen. Hij maakt zich vreselijk druk over de prijsstijgingen en is bang dat ze ons uiteindelijk de kop zullen kosten.

Soms wil hij op zaterdag ineens de boodschappen doen. Dan gaat hij naar de Lidl of de Aldi en komt thuis met tassen vol cola, kaas, worst en chocoladepasta van rare merken die de kinderen niet lusten. Afgelopen kerst hebben we een Senseo gekocht. Paul vindt de koffiepads zo duur dat ik de Senseo maar een keer per dag mag gebruiken. De rest van de dag moet ik gewone koffie zetten. Geen Douwe Egberts, maar koffie van de Aldi. Natuurlijk drink ik stiekem toch Senseo en spoel ik de verbruikte pads door de wc.

We zitten te veel op elkaars lip, dat is het, ik ben nooit meer alleen. Voor Paul zijn werk anders inrichtte had ik het huis nog wel eens een ochtend of een middag voor mezelf. Daar genoot ik van, van die stille uren. Ik kon doen wat ik wilde. Niet dat ik zo veel bijzonders deed, ik zat in bad, ik droomde dat ik de vrouw van Tom Cruise was, ik kwam eindelijk toe aan de krant, maar het kon. Niemand lette op me, niemand vroeg dingen aan me.

Ook zoiets: ik word er hoorndol van dat iedereen altijd alles aan mij vraagt. De meeste vragen beginnen met: ‘Mama, mag ik...’ (op de Playstation, tv kijken, een koekje?) Daarna volgt: ‘Mama, waar is mijn...’ (gymtas, vulpen, borstel?) ‘Wat eten we vanavond?’ is dagelijkse kost en Pauls specialiteit: ‘Waarom is het wc-papier op?’

Niemand die bedenkt dat ik een persoon ben, een vrouw, niet de nationale vraagbaak. Niemand die bedenkt dat ik meer kan dan zorgdragen voor de aanwezigheid van wc-papier. Als je net

verliefd bent, heb je geen idee. Je wilt trouwen, je wilt een mooie jurk en een feest, je denkt dat je lang en gelukkig zult leven, je stapt er blind in. Eén ding hebben ze je niet verteld: op een huwelijk volgt doorgaans een gezin en een gezin zorgt doorgaans voor het einde van je huwelijk.

Paul vond dat ik overdreef. Zijn onderhoudsplan was duidelijk, het was gewoon een kwestie van bijhouden. Alsof dat vanzelf gaat. Niets gaat vanzelf, helemaal niets, daarom lig ik nu wakker. Ik heb te veel om aan te denken, ik heb te veel om bij te houden, de verticuteerhark is verroest, mijn moeder, mijn zus Kaitlin, mijn kinderen, ze hebben allemaal onderhoud nodig. Als je zorgvuldig wilt zijn, kom je aan het ontkalken van je huwelijk niet toe, laat staan aan je eigen verstopte goten.

Hoofdstuk 3

Donderdagochtend, tien uur. Ik zit op kantoor en heb zin om te schreeuwen. Ik werk op een makelaarskantoor. Het is een familiebedrijf. Mijn grootvader is ermee begonnen, mijn vader heeft de zaak van hem overgenomen en het was de bedoeling dat mijn broer hetzelfde zou doen. Dat is niet gebeurd. Zijn dood was een redelijk excuus, maar ook als Jimmy was blijven leven had hij voor geen goud bij pa in de zaak gewerkt. Mijn vader en hij waren water en vuur. Voor mij ligt het anders, ik kan er wel tegen en bovendien: ik weet niet beter, al sinds ik van school ben, is mijn vader mijn baas.

Het wordt zo langzamerhand tijd dat die ouwe met pensioen gaat. Hij heeft zijn glatte verkooppraatjes iets te vaak herhaald. Dat horen de klanten, dat hoor ik, de enige die er doof voor is, is pa zelf. Intussen wordt hij links en rechts ingehaald door de concurrentie. Ik kan het weten, om precies te zijn, ik kan het nakijken, want dat is mijn baan: ik houd de boeken bij. Vorig jaar verkocht hij gemiddeld twaalf huizen per maand, dit jaar zijn het er een schamele acht. In zijn hoogtijdagen, maar goed, toen was Juliana nog koningin, zette hij twintig woningen per maand weg. Die tijd komt nooit meer terug.

Wat een blaaskaak was hij toen. Hij leek precies op de snelle jongens die hem nu het gras voor de voeten wegmaaien. Ik zou mededogen met hem moeten hebben en ik probeer het, echt, ik zoek in mijn diepste diepten naar iets van warmte, maar het is er niet. Als ik pa bezig zie achter zijn bureau van plexiglas, zie ik de teloorgang die Paul en mij nog te wachten staat en het enige wat bij me opkomt, is een holle lach. Om de maatpakken waar hij bijna uitbarst. Om zijn veel te donkere kleurspoeling. In gedachten loop ik elke dag wel een keer zijn kantoor binnen om tegen hem te schreeuwen: 'Geef het toch toe, pa. Geef toe dat je de strijd verloren hebt. Gooi de handdoek in de ring. Je was ooit zakelijk geslaagd, je had succes – dat is toch heel wat? Sommige

mensen mislukken op alle fronten. Sta je daar wel eens bij stil?’

Soms neem ik me voor om me uit te spreken. Om een finale kwijting te doen, zonder aanzien des persoons. Om bij iedereen langs te gaan en precies te zeggen wat ik denk. Zoiets kan louterend zijn, maar ik ben bang dat als ik er eenmaal aan begin, ik niet meer kan ophouden en ik schor en eenzaam eindig, mogelijk in een kale cel met piepschuim tegen de wanden.

‘Pa?’

Hij verschuift een stapeltje papier en kijkt op.

‘Heb jij Jimmy’s auto nog?’

‘Hoezo?’

‘Gewoon, ik wil hem een keer lenen. Heb je hem nog?’

‘Hij staat thuis, in mijn garage. Start nog steeds, ongelooflijk eigenlijk. Toyota hè, niet kapot te krijgen. Mijn werkster heeft hem wel eens gebruikt, toen ze zelf nog geen auto had. Waar heb je hem voor nodig?’

‘Nergens voor. Ik wil er een dagje in rijden, dat kan toch wel?’

‘Van mij mag je,’ zegt hij schouderophalend. ‘Ik zou me er alleen niet mee in de buurt van je moeder vertonen.’

Hoofdstuk 4

‘Ik ga weg,’ zeg ik tegen mijn man. Het is donderdagavond, half zeven, we hebben net gegeten. De kinderen zijn al naar boven. Jim zit achter zijn Playstation, Isabel werkt aan haar spreekbeurt. De tafel is nog niet afgeruimd.

‘Ga je sporten?’ vraagt Paul. Hij verzamelt de vuile borden en zet ze op het aanrecht.

‘Nee, ik ga weg, echt weg, voor een tijdje.’

‘Hoe bedoel je?’ Paul gaat weer zitten. Hij laat de deur van de vaatwasser openstaan. Pauls idee van afruimen is de afwasmachine openzetten en de vuile vaat op het aanrecht stapelen. Als alles op het aanrecht staat, verdwijnt hij, in de veronderstelling dat de borden zelf wel naar de afwasmachine zullen wandelen.

‘Wat bedoel je met weggaan?’ vraagt Paul.

‘Binnenkort vertrek ik naar het buitenland.’

Nauwlettend bestudeer ik zijn gezicht. Het slaat nergens op, ik verzin het ter plekke, maar ik vind het leuk om te zien hoe hij reageert. Als ik ’s nachts wakker lig, is dat de troost waarmee ik uiteindelijk in slaap val. Dat ik altijd nog weg kan gaan. Dat ik geld genoeg heb, dat ik Jimmy’s auto kan pakken en kan verdwijnen als ik zou willen.

Hij trekt zijn hoofd naar achteren, zodat hij een onderkin krijgt. ‘Naar het buitenland, waarom heb je me dat niet eerder verteld? Heeft je vader eindelijk iets op het oog, moet je met hem mee?’

‘Het heeft niets met de zaak te maken.’

Paul fronst.

Ik besluit het spel uit te spelen. ‘Jij hebt echt helemaal niets door, hè?’ Ik sta op en sla de vaatwasser met een klap dicht. ‘Dat je vrouw, je echtgenote, jouw Julia er geen fuck meer aan vindt.’

‘Kun je even normaal doen?’ vraagt Paul.

Ik breng mijn gezicht vlak bij het zijne. ‘Nee, dat kan ik niet. Dat is mijn probleem. Ik kan het niet meer en ik wil het niet

meer. Ik ben het zat, ik heb er geen zin meer in. Snap je?’

Mijn stem klinkt schrill. Ik kan beter acteren dan ik dacht. Het is eng.

‘Ga nou even rustig zitten,’ zegt hij. ‘En vertel me eens precies waar jij geen “fuck” meer aan vindt.’

‘Ik wil niet zitten.’ Ik ijsbeer door de kamer met mijn handen in mijn zij. Ik moet de draad weer oppakken, dit is een goed experiment. Ik ben benieuwd hoe het eindigt.

Paul zucht. ‘Dan ga je niet zitten. Ik wil alleen met je praten. Je overvalt me hiermee.’

‘Dat is nou net de bedoeling, schat. Jij denkt misschien dat dit een of andere hormonale opwelling is, maar laat me je één ding vertellen: dat is het niet. Ik ga weg.’ Hoppa, dat rolde er in een keer uit. Goeie tekst.

‘Naar het buitenland,’ herhaalt Paul.

‘Precies.’ Als je weggaat, ga je naar het buitenland. Al is het Duitsland of voor mijn part België, je moet een grens over, anders slaat het nergens op.

‘Mag ik ook vragen waarom?’

‘Dat mag je vragen.’ Ik ga tegenover hem zitten.

Hij zwijgt, ik ook. Hij heeft niets in de gaten, hij heeft niet eens door dat hij in de maling wordt genomen. Eens kijken wie dit het langst volhoudt.

‘Waarom?’ vraagt Paul tenslotte. ‘Is er een ander?’

Meteen vlieg ik uit mijn stoel, die tegen de keukenvloer klettert. ‘God, wat zijn we weer simpel. Is er een ander? Nee Paul, ik neuk niet met een ander. Als ik dat deed, had je het misschien wel gemerkt, hoewel ik me dat ernstig afvraag.’

De deur van de huiskamer gaat open. Daar staat Isabel, op haar konijnsloffen. Onze oudste dochter. Goed moment, goed gecast, past perfect in het plaatje.

Ze kijkt naar de stoel, naar mij en naar haar vader. ‘Wat is er? Waarom maken jullie zo’n herrie?’

‘Mama en ik zijn een beetje druk aan het praten. Mama heeft een probleem op haar werk,’ antwoordt Paul snel.

Ik raak ontuchtend. 'Dat kind is elf, doe niet zo achterlijk, denk je dat ze niets doorheeft?' Ik zet de stoel overeind. 'Papa en mama hebben ruzie, Isabel. Kan gebeuren.'

Paul werpt me een giftige blik toe. 'Zullen we de kinderen hierbuiten laten? Ga maar weer naar boven, lieverd, kleed je vast uit, dan kun je zo naar bed.'

Isabel kijkt op haar horloge. 'Het is kwart over zeven, pap, ik ga nog lang niet naar bed.'

'Je hebt helemaal gelijk,' val ik haar bij. 'Jij gaat nog even verder met je werkstuk, papa en mama gaan verder met ruzie maken en als je last hebt van het lawaai, zet je maar een muziekje op.'

Isabel haalt haar schouders op en vertrekt.

'Deur dicht!' schreeuw ik haar na. Ze komt terug en doet het. Pauls mond zakt open.

'Zie je hoe simpel dat was? Communiceren. Gewoon eerlijk communiceren. Het is allemaal zo eenvoudig. Mensen zouden het vaker moeten doen.'

Eindelijk staat hij op, getergd. 'Wat is er godverdomme met je aan de hand? Als jij...' Hij wil zijn stem verheffen, maar vermant zich. 'Als jij als een idioot tekeer wilt gaan, dan doe je dat maar op een ander moment. Niet waar mijn kinderen bij zijn.'

Mijn kinderen, zei hij. Biologisch gezien heb ik mijn eicellen aan de juiste man toevertrouwd. Paul is de perfecte vader. Hij zal zijn nageslacht nooit in de steek laten, hij doet alles om ze te beschermen. Dat hij daarin af en toe doorslaat, ach.

'Zal ik je eens wat vertellen over jouw kinderen, Paul de Groot? Ik heb medelijden met ze. Ik vind je een hysterische vader. Je bent overbezorgd, je hebt elk gevoel voor realiteit uit het oog verloren. Die idiote Smart-lampjes die Jim op zijn jas moet doen wanneer hij buiten wil spelen, dat joch loopt voor gek. Met al die knipperlichten op zijn mouwen is hij net een wandelende kerstboom. En dan dat fluorescerende straatwerkershemd van hem. Het enige wat eraan ontbreekt, is een helm. Ach nee, die heeft hij ook al. Als hij gaat fietsen, moet hij een helm op, het arme kind. Weet je wat het leuke van fiet-

sen is? Dat je de wind in je haren voelt.'

'Volgens mij hebben we het hier al eens over gehad.'

'Ja, ja, ik weet het. Ik ben een onverantwoorde, ontaarde moeder. Als jij er niet was, waren ze al dertig keer verongelukt, maar hadden ze wel wat meer lol gehad in hun korte levens.'

Pauls stem daalt een octaaf. 'Ik zou het mezelf nooit vergeven als er iets met Isabel of Jim zou gebeuren. Dat is alles. Dat weet je en ik vind het flauw dat je daar nu over begint.'

'Ze moeten leven, Paul. Als jij er bent, laat je ze geen seconde met rust. Je veegt de billen van Jim nog af, je strikt zijn veters, je fietst met ze naar school, in het weekeinde breng je ze naar al hun clubjes en blijft dan kijken. Ze zijn elf en zes. Jim is bijna zeven, je moet ze loslaten, je kunt ze niet eeuwig beschermen.' Ik sta op. 'Wil je koffie?' Paul knikt afwezig.

Als we weer tegenover elkaar zitten, wrijft hij in zijn ogen. Dat is mooi. Hij raakt vermoeid, hij is in verwarring. Ik kan doorgaan met mijn experiment. Ik verander van toon.

'Paul,' zeg ik zacht. Ik strek mijn arm uit en streek zijn hand. 'Ik wil geen ruzie met je maken. Het is alleen zo dat ik weg moet. Ik houd van jou, van de kinderen, dat weet je. Maar soms, ook op mijn werk, benauwt alles me. Dan wil ik weg.'

Zijn blik verzacht. 'Heeft het misschien iets te maken met... je weet wel? Je bent van de week naar zijn graf geweest.'

Jimmy. Altijd Jimmy, elke dag, elke week, elke maand, elk jaar. Hij is nooit weg. Elk jaar sterft Jimmy op 13 juli. Elke zomer wordt hij weer geen jaar ouder op 21 juli. Natuurlijk is het door mijn hoofd geschoten, ik wil het alleen niet misbruiken, iedereen heeft wel iets in zijn jeugd meegemaakt dat zijn problemen kan verklaren. Het deugt niet, het is te goedkoop, te gemakkelijk.

Paul zegt dat mijn leven een rouwrand heeft, ook al praat ik er zelden over en kent hij het verhaal slechts in grote lijnen. In het begin van ons huwelijk dacht hij dat hij met zijn grote liefde voor mij de pijn zou kunnen verzachten. Daarna hoopte hij dat de komst van de kinderen me uit de schaduw zou trekken. Hij heeft het nooit met zoveel woorden gezegd, maar het moet hem

zijn opgevallen dat dat niet is gebeurd.

‘Het zou kunnen,’ zeg ik. ‘Alles kan. Maar wat maakt het uit? Het gaat niet om het verleden, het gaat om het nu.’

‘Waar wil je heen?’ vraagt Paul. ‘Misschien kun je een week een huisje huren op Kreta. Waar we twee jaar geleden waren, weet je nog, met dat mooie strandje?’ Hij glimlacht. ‘Ik zou het wel weten als ik jou was. Ben je er even helemaal uit.’

Paul heeft genoten van Kreta. Kon ik dat maar zeggen. Ik kan me alleen nog het gezeul met twee jengelende kinderen in de bloedhitte herinneren. De muggen. Het gebedel om ijsjes. Pauls voortdurende inspecties. ‘Hebben de kinderen hun zwemvest om? Heb je ze goed ingesmeerd? Heb je het koffiezetapparaat uitgezet? Zitten de paspoorten in de kluis?’

Paul is bereid me te laten gaan. Eens kijken hoever ik kan komen. In theorie, nog altijd in theorie.

‘Je begrijpt me nog steeds niet helemaal. Het gaat niet om een week. Ik wil weg. Ik ga weg. Hoelang weet ik nog niet, waarheen weet ik ook niet, ik weet alleen dat ik een lange reis ga maken.’

Zo gaat het in mijn dromen. Ik pak een koffer en vertrek. Met de noorderzon. Een pakje sigaretten halen. *Mama was a rolling stone.*

‘Waarom?’ Hij klinkt enigszins verbijsterd. ‘Er moet toch een reden voor zijn? Je kunt dit niet menen. Je kunt niet zomaar weggaan, de kinderen en mij in de steek laten. Daar komt het op neer, waar of niet?’

Langzaam knik ik. Nu hij het zo zegt, als ik het echt voor me zie, voel ik iets. Een glimp, in de verte. Een vleugje pijn, weemoed, heimwee misschien, ik kan het niet plaatsen, ik weet niet eens of het goed of slecht is.

Paul blijft beheerst. Het is een aspect van zijn karakter dat ik zowel bewonder als haat. ‘Wanneer vertrek je?’ vraagt hij kortaf.

Zo makkelijk gaat het dus. Je doet een explosieve mededeling en er volgt een onderkoelde vraag: wanneer vertrek je?

Ik zou nu moeten opbiechten dat het maar een spelletje is. Dat ik het idee alleen maar even wil uittesten. Dat ik het natuurlijk

niet meen, dat ik heus niet wegga. ‘Zo snel mogelijk,’ hoor ik mezelf zeggen.

‘Heb je al gepakt?’

‘Nee.’

‘Heb je al bedacht hoe je het de kinderen gaat vertellen?’

Dat gedeelte sla ik altijd over in mijn fantasie. Ik leg een briefje op de keukentafel en sluip ’s nachts het huis uit, zonder dat iemand het merkt. Als ze wakker worden, ben ik al lang en breed vertrokken. ‘Kunnen we dat niet samen doen? Misschien kunnen we een reden verzinnen waarom ik vertrek.’

‘Je wilt onze kinderen voorliegen en je verwacht dat ik daaraan meedoe?’ vraagt Paul.

‘Dat lijkt me het beste,’ zeg ik zwakjes.

Hij grijpt zijn kans. ‘En jij vindt mij te beschermend, jij hebt het over eerlijke communicatie? Nee. Als we het doen, dan doen we het op jouw manier. We vertellen ze de waarheid. Dat je ervantussen gaat zonder enige reden. Uit puur egoïsme.’

‘Als jij ze liever de waarheid vertelt, vind ik het best,’ zeg ik. Ik durf hem niet aan te kijken.

Paul haalt uit. Met woorden, hij is geen man van fysiek geweld. ‘Wat heb ik me in jou vergist, zeg! Ik heb het altijd al geweten. Je hebt iets harteloos over je, iets kouds, net als je moeder. Waarom ben je eigenlijk ooit aan kinderen begonnen?’

Dit gebeurt dus als je experimenteert. Je krijgt de ongezouten waarheid om je oren.

‘Ik ben harteloos en koud en jij bent warm en goed, is dat het?’

‘Ik ben een normale man, ja. En een goede vader. Jij mag me overdreven en belachelijk vinden, dat interesseert me niet.’

Hij is zo overtuigd van zichzelf. Hij weet het allemaal zo goed.

‘O Paul, je bent een geweldige vader, ik waardeer je enorm. Als echtgenoot vind ik je minder geslaagd. Kun jij je nog herinneren wanneer we voor het laatst seks hebben gehad? Volgens mij was het vorig jaar. Weet je waarom ik er geen zin in heb? Door jouw fysieke handicap waarover je nooit wilt praten. Ik kan er maar niet aan wennen, Paul, aan die vier centi-

meter. Het wordt nergens door gecompenseerd.'

'Kutwijf!' In twee stappen is hij bij me. Hij pakt me bij mijn schouders en schudt me ruw door elkaar.

'Jij hebt een stoornis, Paul, heb je daar wel eens bij stilgestaan? Je hebt een micropenis. Ja, zo heet dat. Het is een afwijking. Je mag je in je handen knijpen dat je een echtgenote hebt, een trouwe echtgenote. Ze zullen het je nooit verteld hebben, al die ex-vriendinnetjes over wie je altijd zo opscheept, maar dat is ongetwijfeld de reden waarom ze zijn afgehaakt—'

Zijn vlakke hand raakt me op mijn wang. Vol en hard.

Ik schreeuw, in een reflex kruis ik mijn armen over mijn hoofd. Moet ik vluchten of vechten? Ik heb me altijd voorgenomen dat als een man me ooit fysiek geweld aan zou doen, ik meteen en met gelijke munt terug zou betalen. Ik kom overeind en bal mijn vuisten. Hij kan het krijgen.

De kamerdeur gaat open. Isabel rent naar ons toe, Jim blijft in de deuropening staan. Ik beuk in op de borst van Paul, Isabel wringt zich tussen ons in en probeert ons uit elkaar te duwen. 'Nee, niet doen, hou op.'

Paul draait zich om en loopt weg zonder nog iets te zeggen.

'Lafbek!' roep ik hem na.

Jim rent ook naar me toe en slaat zijn armpjes om mijn benen. Onwillekeurig wrijf ik over mijn gloeiende rechterwang.

'Heeft papa je geslagen?' vraagt Isabel.

'Hij deed het niet expres. Het was... het kwam door de ruzie.'

Ik til Jim op.

'Doet het pijn?' vraagt hij.

'Een beetje.'

Hij drukt een kusje op mijn zere wang.

'Ik ga de politie bellen,' zegt Isabel. Ze loopt al naar de telefoon.

'Dat hoeft niet, Isabel.'

Ze blijft staan en kijkt me vorschend aan.

'Jij hebt zo vaak ruzie met je broertje. Dan mep je hem ook.'

'Dat is anders,' vindt ze. 'Mannen mogen hun vrouw niet slaan.'

Dat heb ik laatst op het *Jeugdjournaal* gezien. Er zijn speciale huizen als je wordt geslagen, verstop-huizen. Misschien moet je daarnaartoe.' Ze denkt even na. 'Heeft-ie het al vaker gedaan?' informeert ze half zakelijk, half nieuwsgierig.

'Nee, dat heeft hij niet. En dat zal hij ook niet snel meer doen. Het was net zo goed mijn schuld. Ik daagde hem uit.'

Isabel zucht een dan-moet-je-het-zelf-maar-weten-zucht.

Ik aai Jim over zijn haar. Het is plakkerig van de gel. 'Kom schat, jij gaat lekker douchen en naar bed. En jij ook jongedame, het is mooi geweest voor vandaag. We zijn allemaal moe. Mama ook.'